

LIETUVA 100 EESTI

LEEDU-EESTI DISAIN UUE KUNSTI MUUSEUMIS PÄRNUS

LITHUANIAN-ESTONIAN DESIGN ART IN THE MUSEUM OF NEW ART, PÄRNU

SVEIKINAME TAVE, 100-METE ESTIJOS VALSTYBE!

PALJU ÕNNE SINULE, 100-AASTANE EESTI VABARIIK!

Kallid eesti kunstnikud!

Meie ühine ajalugu, mured ja unistused ühendavad ja seovad meid ühte. Mul on väga hea meel, et sel aastal, mil mõlemad riigid tähistavad oma saja-aastaseid juubeleid, muutuvad need ühendused tugevamaks. Sel aastal toimub nii Eestis, Leedus kui teistes riikides koostööprojekte mitmetes kunstivaldkondades. See näitus pole ka erand. Teid õnnitles soovin, et uus sajand toob meie riike ja rahvaid veelgi lähemale.

Liana Ruokytė-Jonsson
Leedu Vabariigi kultuuriminister

Dear Estonian artists,

Our common history, problems, and dreams bind us together. I am very glad that this year while both countries are celebrating their centenaries, these links are becoming stronger. This year, there are several cooperative art projects going on in Estonia, Lithuania as well as in other countries. This exhibition is no exception. Together with my congratulations, I wish that the new centennial would bring our states and nations much closer.

Liana Ruokytė-Jonsson
Minister of Culture of Lithuania

SVEIKINAME TAVE, 100-METE LIETUVOS VALSTYBE!

PALJU ÕNNE SINULE, 100-AASTANE LEEDU VABARIIK!

Kallid Leedu kunstnikud!

Kultuur toimib läbi kordamise. Iga loominguakt on kinnitus loomise võimalikkusest ja vajalikkusest, iga loodud teos on tõestus selle kohta. Iga kord, kui saame osa loomingust, panustame ühtlasi kultuuri kestmisesse. Kultuur kestab seni, kuni on loojaid ja osasaajaid.

Iseseisvus sarnaneb oma olemuselt mõneti kultuuriga. Ka iseseisvuse alalhoidmine on pidev protsess. Me teeme seda läbi ajaloolise mälu, aga ka iga sõna ja teoga, mis on suunatud meie tulevikku, nagu ka iga loominguakt, mis tugevdab rahva ühist identiteeti.

Mul on hea meel, et me saame koos Leedu sõpradega tähistada mõlema riigi iseseisvust ja kultuuri, et läbi koos-olemise ja loomingu saame rõõmustada rohkem ja suuremalt. Tänu ühisele vaatele kõlab ja kõnetab meie riikide iseseisvus ja kultuur veelgi väekamalt. Olen rõõmus, et saan tervitada meie riikide 100. sünniaastal Pärnu Uue Kunsti Muuseumis Leedu kunstnikke.

Indrek Saar
Eesti Vabariigi kultuuriminister

Dear Lithuanian artists,

Culture is made through repetitions. Each creative act is a confirmation of our ability and desire for making art, every artwork is a proof of that aspiration. Each time we enjoy a creative work, we invest also in the sustainability of our culture. Culture will last as long as there are creators and participants.

In essence, independence is somewhat similar to culture. It also needs to be upheld as a constant process. We do it by remembering our history, but also by each word and deed that extends to the future, as well as through every creative inspiration that reinforces the cultural identity of a nation.

I am glad that together with our Lithuanian friends we can celebrate the independence and culture of both our countries, together our rejoicing is made ever greater. Our shared perspective gives a doubly strong voice to the independence and culture of our two nations. I am most happy to welcome Lithuanian artists at the Pärnu Museum of New Art as we mark the 100th anniversaries of our countries this year.

Indrek Saar
Minister of Culture of the Republic of Estonia

LIETUVA 100 EESTI

Eesti ja Leedu Vabariigi sünnipäevad on kui kaksikutel, mõlemad saavad saja-aastaseks küünlakuus 2018. Tõsi, Leedu siiski kaheksa päeva varem - 16. veebruaril. Meie muuseum tähistab suursündmust näitusega LIETUVA 100 EESTI.

Lopsaka fantaasialennuga leedu disaini esindavad mööbli- ja tekstiilimeistrid A. Kišonaitė, V. Dringelis, V. Gečas, R. Būtėnaitė, M. Žilionis, I. Marcinkeviciene, D. Razauskas. Neist kõige narratiivsem ja humoorikam on on tuntud leedu maalikunstniku Vilmantas Marcinkeviciuse abikaasa Indra Marcinkeviciene sohva ja toolid.

Et eesti tänast disaini näeme igapäevaselt nagunii, siis kodumaise väljapaneku ehtasime üles teisel põhimõttel. Pikk rida toole räägib, kuidas rehetoas sündinud talutoolist inspireeritud arhitektid ja kunstnikud on kujundanud mugava istekoha nii endale kui peaministrile ja presidendilegi. Näha saab eesti kultuuriloos oluliste autorite E. J. Kuusiku, O. Siinmaa, J. Fuksi, K. Pärsimäe, E. Okase, T. Gansi, M. Grünbergi, O. Volmeri ja tema poja H. Volmeri toole. Kui leedu autorite väljapanekut hoiab koos puna-rohe-kollane trikoloor, siis eesti kunstnikel ei saa olla teisiti - siin valitseb sini-must-valge koloriit. Meie disaini *grand old lady* Nora Raba installatsioonid, auväärse Anu Rauda vaibad ja noorukese Tanja Muravskaja fotod - kõik nad on sinise taeva, musta metsa ja valge lume värvides. Üksnes Nora Raba verevärvi „Mereloom“ tuletab meelde, et Eesti Vabariiki pidi ligi pool sajandit varjusurma taluma ning taasärkamiseks parajat aega ootama.

Veebruarist aprillini kestab ka filmifestival KEEGI EI TAHTNUD SURRA. Igal pühapäeval ja kordusena järgneval neljapäeval etenduvad filmid, mis peegeldavad kahe sarnase ajaloo rahva traagilist minevikku. Nimi-filmiks on 1966. aastal Vitautas Zalakeviciuse lavastaja-käe all valminud lugu II Ilmasõja veskikivide vahele jäänud leedu taluperest, kus vanema poja rollis tegi endale maailmanime eesti laulja ja näitleja Bruno Oja.

Mark Soosaar, kuraator

LITHUANIA 100 ESTONIA

The birthdays of the Republics of Lithuania and Estonia are as of twins – both celebrate their centennials in February. Lithuanian Republic, though, was proclaimed 8 days earlier, February 16th 2018. The Museum of New Art in Pärnu will celebrate this great event with a design exhibition LIETUVA 100 EESTI.

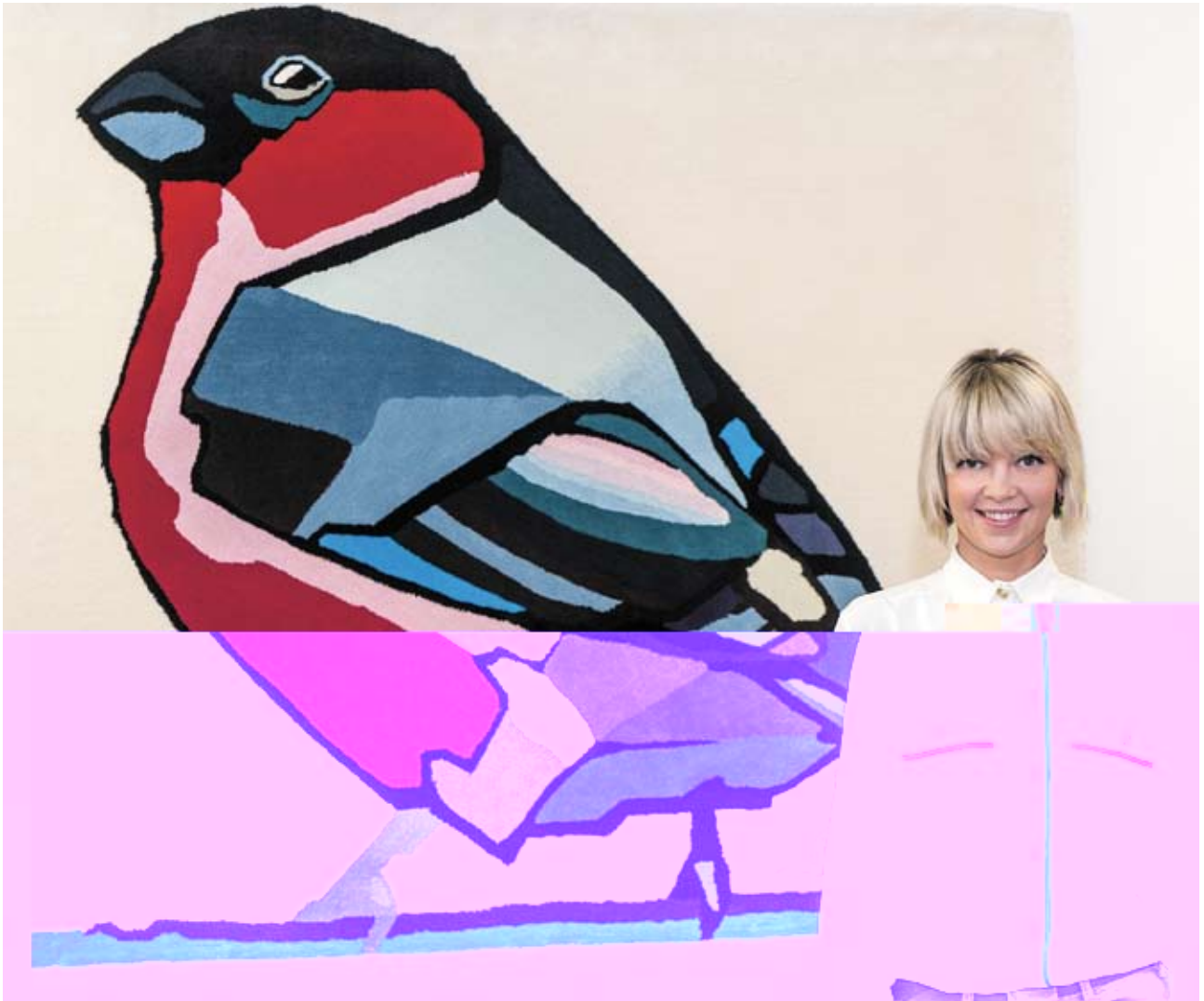
The abundant Lithuanian design is represented by Masters of furniture and textile A. Kišonaitė, V. Dringelis, V. Gečas, R. Būtėnaitė, M. Žilionis, I. Marcinkeviciene, D. Razauskas. The most narrative and humorous of them are a sofa and chairs by Indra Marcinkeviciene, the wife of a well-known painter Vilmantas Marcinkevicius.

As we can see our design art in daily life, we have composed the Estonian exposition regarding a different principle. A long row of chairs makes an impression on how architects and artists, having got their inspiration from a farmhouse chair, have designed a comfortable place for sitting either for themselves, for the Prime Minister or the President. You can see works of essential authors of our cultural history, the chairs by E.J. Kuusik, O. Siinmaa, J. Fuks, K. Pärsimägi, E. Okas, T. Gans, M. Grünberg, O. Volmer and his son H. Volmer.

While the exposition of the Lithuanian authors is held together by the red-green-yellow tricolor, the exposition of the Estonian authors follows with blue-black-white colouring. The Installations by the Grand Old Lady of our design, Nora Raba, blankets by honourable Anu Raud and the photos by young Tanja Muravskaja - they all are in the colours of our blue sky, black forest and white snow. Only the „Sea Animal“ with its horns by Nora Raba is in the colour of blood, remembering us that the Republic of Estonia had to stay in the shadow and wait for the right time to revive.

From February to April we also have a Film Festival NOBODY WANTED TO DIE. Every Sunday, repeated on Thursday films will be screened that reflect the tragic past of the two nations of similar history. The name of the Festival comes from the movie staged in 1966 by Vitautas Zalakevicius which tells about a Lithuanian farmer-family trapped between the millstones of the WW II, in the role of the elder son an Estonian singer and actor Bruno Oja.

Mark Soosaar, curator

Agnė Kišonaitė (Lithuania)

Indra Marcinkeviciene (Lithuania)

Indra Marcinkeviciene (Lithuania)

Rūta Būtėnaitė (Lithuania)

Dalius Razauskas (Lithuania)

Vytautas Gečas (Lithuania)

Vilius Dringelis (Lithuania)

Mindaugas Žilionis (Lithuania)

Nora Raba (Estonia)

Tanja Muravskaja (Estonia)

Tanja Muravskaja (Estonia)

Edgar Johan Kuusik (Estonia)

Olev Siinmaa (Estonia)

Karl Pärsimägi (Estonia)

August Volberg (Estonia)

Maile Grünberg (Estonia)

Anu Raud (Estonia)

NOBODY WANTED TO DIE
Lithuanian-Estonian Film Festival

All movies will be screened on Sunday's afternoon and repeated next Thursday's evening

February 11th

NOBODY WANTED TO DIE (Lithuania)

Niekas nenorejo mirti

Directed by Vytautas Žalakevičius, 1966, 100 min.

The movie shows the dramatic events in a small Lithuanian community where people are split between the Soviets and the bushwhackers who are fighting to defend their land after the end of the WWII. In the main roles, there appear celebrated Lithuanian actor Donatas Banionis and Estonian actor and singer Bruno Oja.

February 18th

MEN IN SOLDIER'S OVERCOATS (Estonia)

Inimesed sõdurisinelis

Directed by Jüri Müür, 1968, 85 min.

After being drafted to the Red Army, Estonian soldiers are formed into the Estonian Rifle Corps. Many of them, including Enn Kalm, lack motivation to fight. On their long way back to homeland and during battles at Velikiye Luki, Estonian men will recover their strength and realize the idea of fighting. On the bank of Emajõgi River, Enn and his fellow soldiers have to face their compatriots who wear an enemy's uniform. What about the feelings and behaviour of the men who had to put on the soldier's overcoats due to the times of war?

MEN IN SOLDIER'S OVERCOATS

NOBODY WANTED TO DIE

February 25th

FEELINGS (Lithuania)

Jausmaj

**Directed by Algirdas Dausa,
Almantas Grikevičius, 1968, 90 min.**

The Second World War is ending. Widower Kasparas moves in with his brother Andrius, who lives on the other side of the bay where the German occupation has already ended. Andrius' wife Egne is still in love with Kasparas. Her relatives and a group of Lithuanian nationalists are planning on fleeing to Sweden. Egne persuades her husband that they should all go together, hoping to once again regain Kasparas' affection after crossing the sea. But Kasparas opts to return home and border guards detain Andrius. Nine long years pass before the brothers see each other again.

March 4th

NEST OF WINDS (Estonia)

Tuulte pesa

Directed by Olav Neuland, 1979, 95 min.

Despite the fact that war is over there is no peace in Mahtjamäe farm. Jüri Piir, the farmer, is pressurized either by the bushwhackers or the village deputy following the orders of Soviet authorities. Foreign views and demands force Jüri to make difficult decisions.

March 11th

THE BEAUTY (Lithuania)

Gražuole

Directed by Arūnas Žebriūnas, 1969, 71 min.

A movie transcends totalitarian realities of a post-war Soviet-occupied town to address the most important eternal questions faced by children and their parents alike: self-identity, value human relations, love, vulnerability of a human being, meaning of innocence.

March 18th

COLOURFUL DREAMS (Estonia)

Värvilised unenäod

Directed by Jaan Tooming, Virve Aruoja, 1974, 60 min.

Little Kati spends her summer at her grandma's. Her playmates are the village boys and the whole countryside - animals, flowers, the wind and stones. Kati conjures up the sun and floats above the fields of flowers and the whole universe. There is no borderline between reality and the magic world. Is it possible to play the same game also at her home in the city?

March 25th

SENECA'S DAY (Lithuania)

Senekos Diena

Directed by Kristijonas Vildžiūnas, 2016, 106 min.

It is 1989, the final year of the Soviet era in Vilnius. Eighteen-year old buddies establish the Seneca's Fellowship. Its motto is, "Live each day as if it was your last." 25 years later, one of them is disillusioned with himself. He has betrayed the ideals of his youth.

April 1th

EMILIA (Lithuania)

Emilija iš Laisvs Alejos

Directed by Donatas Ulvydas, 2017, 120 min.

Emilia. Breaking Free is a suspense drama about the fight for freedom in Soviet-repressed Lithuania - in a society where a more satiated life seems more important than honour, a clear conscience or humanity. It is the spring of 1972, when young people take to the streets of Kaunas to demand freedom for Lithuania, and Emilia - a future actress and the hero of this intriguing drama - is marching with the protesting crowd towards the life of their dreams. But everything takes an unexpected turn. Having come to Kaunas with what is perhaps the greatest secret of her life, Emilia has to fight not only for her own fate, but for that of her friends as well. And life in Kaunas is far from what she had dreamed of. She is not sure the lies, betrayal and the love that struck her like lightning will help her keep her secret or even her life. But she is prepared to take on anything for the sake of what she believes in.

SENECA'S DAY

KEEGI EI TAHTNUD SURRA Leedu-Eesti filmifestival

Filmid etenduvad pühapäeval ja korduvad neljapäeval

11. veebruar

KEEGI EI TAHTNUD SURRA (Leedu)

Niekas nenorejo mirti, rež. Vytautas Žalakevičius, 1966, 100 min.

V. Žalakevičiuse teose peategelane on vallavanemaks pandud Vaitkus, keda mängib Donatas Banionis. Ta ei ole poliitiliselt punane ega valge, vaid hoopis pehme inimene, kes lihtsalt tahaks elada. Ent ta on vägisi pandud vallavanemaks kaugesse maanurka, kus metsavennad on tema eelkäijaid järjest maha nottinud.

Kuigi „Keegi ei tahtnud surra“ on sõnumi poolest roosakas film, kus nõukogude mall maksvusele pääseb, on filmis ka mitmetasandiline alltekst. Nimelt näidatakse lihtsaid leedu inimesi, kes olid poliitikast ja sõjast väsinud ning tahtsid maad harida ja oma igapäevasest leivast röömu tunda.

Üht vaprat leedu mehepoega mängis selles filmis hiljem Ida-Euroopa rahvusvaheliseks staariks tõusnud eesti laulja Bruno Oja.

18. veebruar

INIMESED SÕDURISINELIS (Eesti)

Rež. Jüri Müür, 1968, 85 min.

Kui Punaarmee mobiliseeritud eesti meestest pärast raskeid katsumusi tööpataljonides formeeritakse Eesti Laskurkorpuse, on paljudel neist raske leida õiget võitlusvaimu - nii ka Enn Kalmul. Alles pikal teel Eestimaa poole ja ränkades lahingutes Velikije Luki all selgineb sõdimise mõte ja siht. Kodusel pinnal, Emajõe kallastel, aga tuleb temal ja ta relvavendadel minna vastamisi rahvusaaslastega, kes kannavad vaenlase mundrit. Mida tundsid ja kuidas käitusid inimesed, keda aeg sundis sõdurisinelisse? Paatosevabas ja ilustamata sõjafilms kujutatakse sõja argist palet, sõda kui rasket tööd, mida laskurkorpuse võitlejad eesti meestele omase visadusega päevast päeva teevad, eesmärgiga jõuda tagasi koju.

TUNDED

25. veebruar TUNDED

Jausmaj (Leedu), rež. Algirdas Dausa, Almantas Grikevičius, 1968, 90 min.

A. Grikevičius tegi 1968 koos Algirdas Dausaga filmi «Tunded» (stsenariumi autor oli V. Žalakevičius), milles seatakse suurepäraselt vastavusse leedu rahvuslik iseloom ja sõjaaja-moraalsed ning poliitilised nõudmised. Läänemere rannik, sõja viimased kuud, rinne on lähedal, natsionalistid, kes on võitluse kodanliku Leedu eest kaotanud, põgenevad kodumaalt. Keskne tegelane on Gasparas (R. Adomaitis), kes võiks olla A. Puipa filmi «Naine ja tema neli meest» kalurite järeltulija: kinnine, sõnakehv mees, kes teeb oma tööd, täidab oma igapäevaseid kohustusi, elab ümbritsevatest sündmustest hoolimata oma elu ega näe oma eluringist kaugemale. Aga just tema peab mõistma, ent mõistab liiga hilja, et ta moraalselt, vastutustundelise inimesena, ei saa kõrvale hoida epohhi konfliktidest.

4. märts

TUULTE PESA (Eesti)

Rež. Olav Neuland, 1979, 95 min.

Kuigi sõda on lõppenud, ei saabu rahu Mahtjamäe talu. Peremehele Jüri Piirile avaldavad survet kord metsavennad, kord nõukogude võimule vilja kogumist organiseeriv külavolinik. Võõrad vaated ja nõudmised sunnivad hirmu all olevat peremeest tegema raskeid otsuseid.

11. märts

ILUDUS (Leedu)

Gražuole, rež. Arūnas Žebriūnas, 1969, 71 min.

Suurepärane film lapsepõlvest. Filmi peategelane on 9-aastane Inga, kes on oma klassikaaslaste poolt põlatud kuulujutu tõttu, et ta on kodutu.

Väike tüdruk elab oma emaga ning kõik imetlevad tema ilu. Tüdrukut köidab tantsimine. Kõik muutub, kui samasse majja kolib uus poiss, kes ei salli tüdruku ilu ja kutsub teda inetuks ning hakkab erinevaid kuulujutte levitama.

18. märts

VÄRVILISED UNENÄOD (Eesti)

Jaani Tooming, Virve Aruoja, 1974, 60 min.

Väikese Kati mängukaaslasteks maal vanaema juures on nii külapoisid kui kogu loodus - loomad ja lilled, tuul ja kivid. Kati loitsib välja päikese ja hõljub lilleväljade ja kogu ilmamaa kohal. Tegelikkuse ja võlumaailma vahel ei ole siin piire. Kas sama mäng on ka linnakodus võimalik?

25. märts

SENECA PÄEV (Leedu)

Senekos Diena, rež. Kristijonas Vildžiūnas, 2016, 106 min.

On 1989. aasta, nõukogude aja viimane aasta Baltimaades. Leedus asutavad kolm 18-aastast sõpra Seneca vennaskonna. Nende motoks saavad sõnad, mille nad omistavad filosoof Senecale: „Ela iga päeva nii, nagu oleks see viimane.“ Armastuse kolmnurk lõhub vennaskonna just sel ajal, mil kolme riigi rahvad käsi käes Balti ketis osalevad.

25 aastat hiljem elab üks vennaskonna liikmetest, Simonas esmapilgul edukat elu, kuid ta mõistab, et on reetnud oma nooruse ideaalid ja muutunud kalgiks kõrvaltvaatajaks. Elu sunnib Simonast avama oma mineviku Pandora laeka.

1. aprill

EMILIJA (Leedu)

Emilija iš Laisvs Alejos, rež. Donatas Ulvydas, 2017, 120 min.

Ajalooline draama. On 1972. aasta kevad ning noored marsivad Vilniuse tänavatel, et nõuda vabadust Leedule. Nende seas on ka Emilija, kes koos teistega protestib, et jõuda lähemale oma unistustele. Siiski ei ole kõik nii lihtne, kui see näib. Unistused vabadusest võivad ju olla, kuid näitlejana töötav Emilija peab oma karjääri nimel näitama lojaalsust ka võimul oleva süsteemi poolt.

“Emilija” põhineb tõsielul ning räägib ajast, mil sõnavabadus oli keelatud, kuid eksisteeris piiritu armastus koduriigi ja kaaskodanike vastu.

EMILIJA

ILUDUS

Nora Raba (Estonia)

Täname abi eest Leedu Suursaatkonda, Riigikogu, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Arhitektuurimuseumit, Eesti Tarbekunsti ja Disainimuseumit, Tartu Kunstimuseumit, Evald Okase Muuseumit, ERRi, Pärnu Linnavalitsust.

We are grateful to Lithuanian Embassy, the Parliament, Estonian Cultural Endowment, the Museum of Architecture of Estonia, the Museum of Applied Arts and Design of Estonia, Tartu Art Museum, the Museum of Evald Okas, ERR, Town Government of Pärnu etc.

10.02.2018 - 8.04.2018 - iga päev/daily 9-19.00
Uue Kunsti Muuseum / Museum of New Art
Esplanaadi 10, Pärnu 80010, Estonia
+372 4430772 | muuseum@chaplin.ee | www.mona.ee